

**Informacja o sytuacji
Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP)
i Biur Usług Płatniczych (BUP)
w III kwartale 2016 r.**

Plan prezentacji

CHARAKTERYSTYKA KIP i BUP

LICZBA I WARTOŚĆ TRANSAKCJI PŁATNICZYCH KIP i BUP

FUNDUSZE WŁASNE KIP

NADZÓR NAD BUP

DZIAŁANIA NADZORCZE KNF WOBEC KRAJOWYCH INSTYTUCJI PŁATNICZYCH

DZIAŁANIA NADZORCZE KNF WOBEC BIUR USŁUG PŁATNICZYCH

Charakterystyka KIP i BUP

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych wprowadziła dwie nowe kategorie podmiotów na polskim rynku finansowym – **Krajowe Instytucje Płatnicze (KIP)** oraz **Biura Usług Płatniczych (BUP)**.
- Prowadzenie przez KIP działalności w zakresie usług płatniczych wymaga udzielenia zezwolenia przez Komisję Nadzoru Finansowego. Zezwolenie może być wydane wyłącznie osobie prawnej z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na jej wniosek.
- Wydanie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP następuje pod warunkiem stwierdzenia przez KNF spełnienia przez podmiot ubiegający się o zezwolenie warunków niezbędnych do świadczenia usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej, na które składają się wymogi kapitałowe, personalne oraz organizacyjne.
- Na koniec III kwartału 2016 r. zezwolenie na świadczenie usług płatniczych posiadało 38 KIP.
- Ze względu na skalę działania i rodzaj świadczonych usług, KIP można podzielić na 3 grupy:

GRUPA C: KIP, które świadczą wyłącznie usługę przekazu pieniężnego (kapitał założycielski w kwocie min. 20 tys. EUR),

GRUPA B: KIP, które poza usługą przekazu pieniężnego mogą świadczyć także inne usługi płatnicze (kapitał założycielski w kwocie co najmniej 125 tys. EUR),

GRUPA A: KIP, które poza świadczeniem usług płatniczych z Grupy B jednocześnie prowadzą działalność jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP (kapitał założycielski w kwocie co najmniej 125 tys. EUR).

Charakterystyka KIP i BUP

- Biura usług płatniczych to podmioty, obejmujące osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa o usługach płatniczych przyznaje zdolność prawną (m.in. spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna), świadczące wyłącznie usługę przekazu pieniężnego na terytorium Polski, dla których średnia wartość transakcji płatniczych z poprzednich 12 miesięcy nie przekracza 500 tys. EUR miesięcznie.
- Prowadzenie działalności w charakterze biura usług płatniczych wymaga uzyskania wpisu do elektronicznego Rejestru Usług Płatniczych prowadzonego przez KNF.
- W odróżnieniu od krajowych instytucji płatniczych, biura usług płatniczych nie podlegają m.in.:
  - wymogom kapitałowym,
  - ograniczeniom w zakresie łączenia środków pieniężnych, przyjętych w celu wykonania transakcji płatniczych ze środkami posiadanymi z innego tytułu,
  - ograniczeniom w działalności inwestycyjnej,
  - obowiązki badania rocznych sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów.

Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

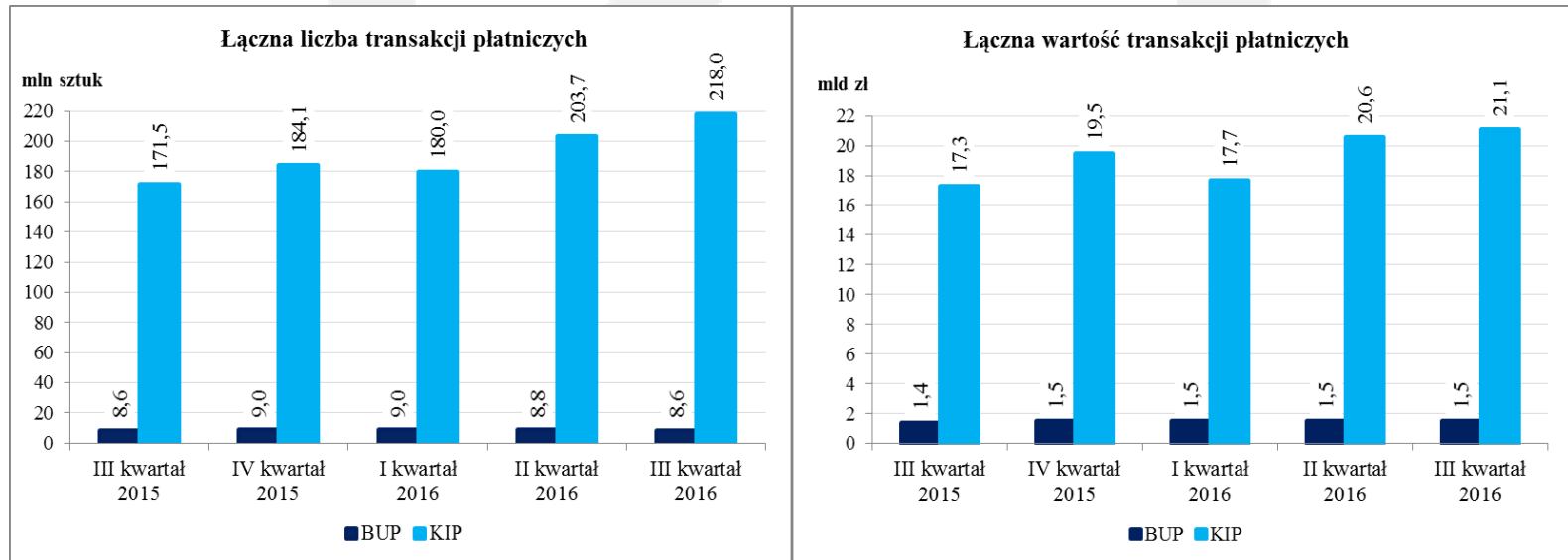
- W III kwartale 2016 r. KNF wydała jedno zezwolenie na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowych instytucji płatniczych. Tym samym, na koniec września 2016 r. zezwolenia posiadało 38 KIP.
- W III kwartale 2016 r. krajowe instytucje płatnicze wykonały 218 mln transakcji płatniczych o łącznej wartości 21,1 mld zł (w II kwartale 2016 r. odpowiednio: 203,7 mln transakcji o łącznej wartości 20,6 mld zł).
- Większość transakcji płatniczych (92,2% w III kwartale 2016 r.) została zrealizowana przez krajowe instytucje płatnicze, które jednocześnie działają jako agenci rozliczeniowi na podstawie zgody Prezesa NBP (Grupa A); na Grupę B i C przypadało odpowiednio 3,4% i 4,4% transakcji.

KIP	Liczba transakcji (tys. sztuk)				Wartość transakcji (mln zł)				Opłaty i prowizje (tys. zł)			
	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.	IV kw. 2015 r.	I kw. 2016 r.	II kw. 2016 r.	III kw. 2016 r.
GRUPA A	167 618,9	163 174,8	186 455,3	201 077,8	16 489,5	14 539,7	17 144,1	17 664,4	141 497,2	131 615,7	153 715,2	153 923,2
GRUPA B	7 175,6	7 135,7	7 374,9	7 321,3	1 437,6	1 364,4	1 544,5	1 578,7	13 372,2	10 931,8	13 080,4	11 689,6
GRUPA C	9 320,7	9 737,1	9 906,5	9 618,5	1 607,1	1 756,9	1 904,4	1 867,6	20 652,0	21 999,5	22 364,4	22 311,0

- W III kwartale 2016 r. transakcje płatnicze w walucie innej niż PLN zrealizowało 12 krajowych instytucji płatniczych na łączną kwotę 1,4 mld zł (w II kwartale 2016 r. 13 KIP w kwocie 1,3 mln zł), a ich udział w ogólnej wartości wykonanych transakcji wyniósł 6,5% (6,3% w II kwartale 2016 r.).
- Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej w KIP wyniosła 96,8 zł (dla porównania: w II kwartale 2016 r. 101,1 zł).

Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

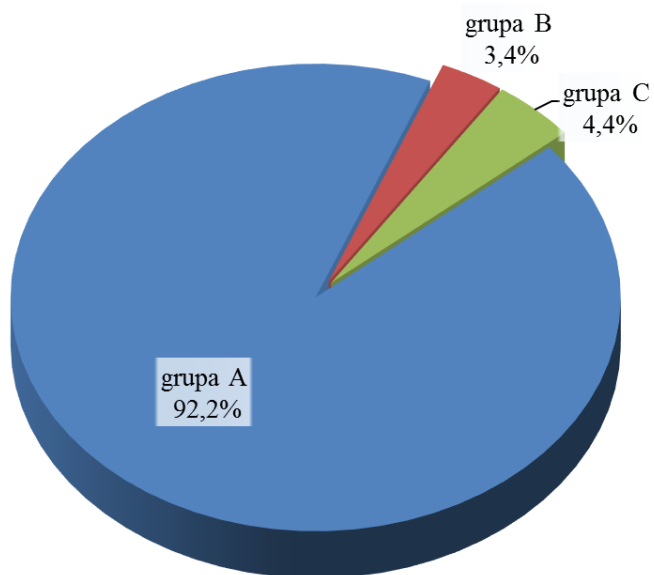
- łączna liczba i wartość transakcji, zrealizowanych w III kwartale 2016 r. przez 34 KIP (2 KIP-y nie wykonywały w tym okresie transakcji płatniczych, a dwa nie przekazały informacji) była znacząco wyższa aniżeli skala działalności zrealizowanej w tym okresie łącznie przez 1 164 raportujących BUP. Wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na działalność w charakterze krajowych instytucji płatniczych dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP, mierzona ogólną liczbą i wartością realizowanych przez te podmioty transakcji będzie się zwiększać.

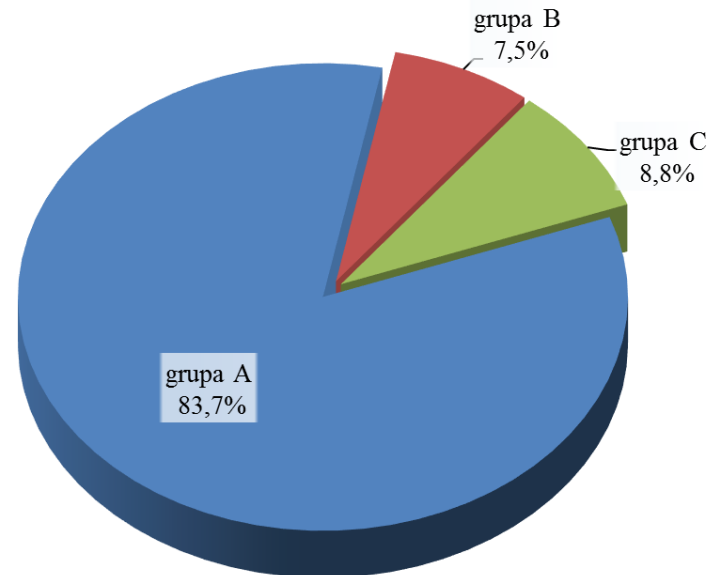
Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

- Zestawienie łącznej liczby i wartości transakcji zrealizowanych grupach A, B i C KIP w III kwartale 2016 r. – wykresy wskazują na dominujący udział grupy A, tj. krajowych instytucji płatniczych działających jednocześnie jako agenci rozliczeniowi.

Liczba transakcji - udział w podziale na grupy

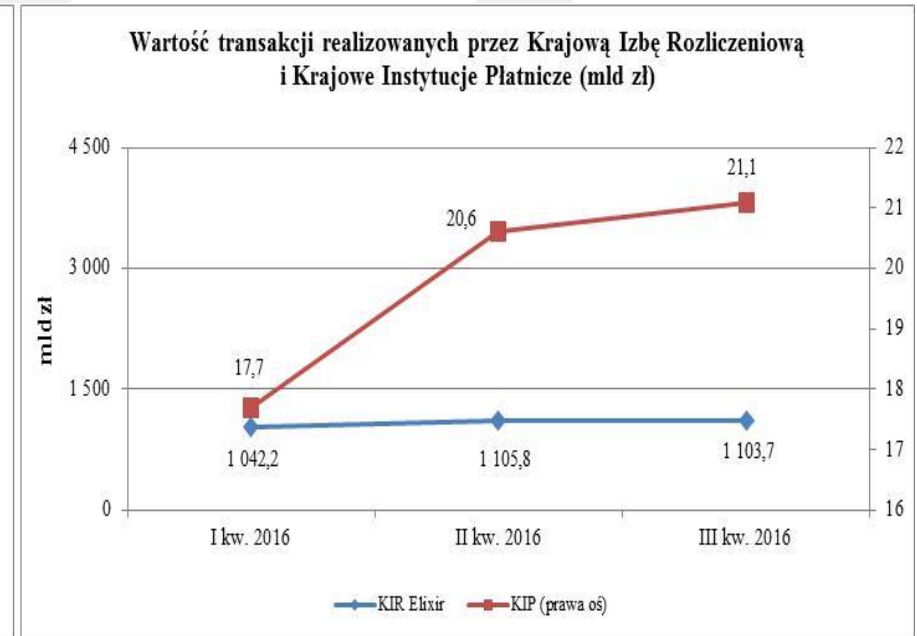
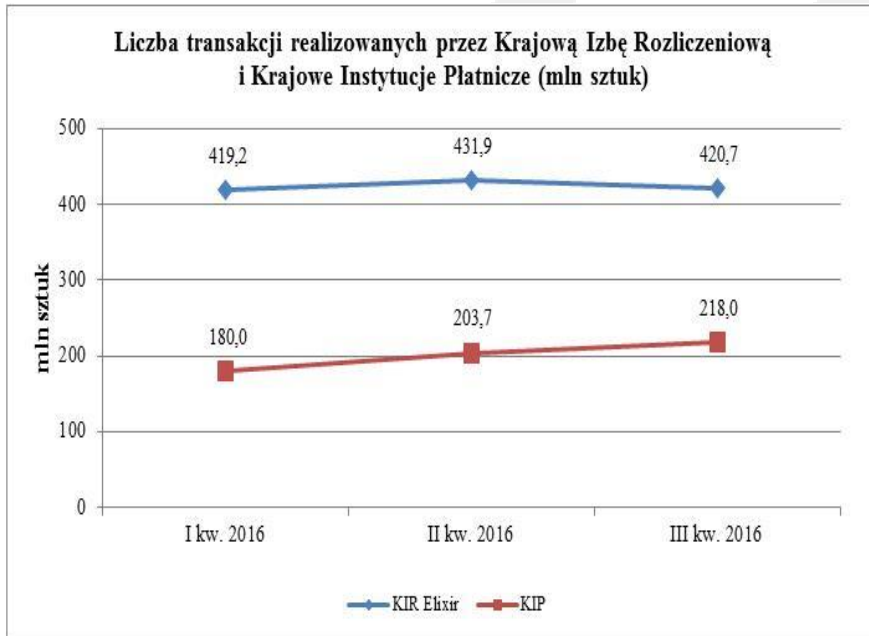

Wartość transakcji- udział w podziale na grupy

Liczba i wartość transakcji płatniczych KIP

- W III kwartale 2016 Krajowa Izba Rozliczeniowa zrealizowała 420,7 mln zleceń płatniczych o wartości 1,1 bln zł, co oznacza, że zrealizowane przez krajowe instytucje płatnicze w tym samym okresie transakcje płatnicze stanowiły 51,8% zleceń zrealizowanych przez KIR, a ich wartość stanowiła 1,9% wartości transakcji zrealizowanej przez KIR.

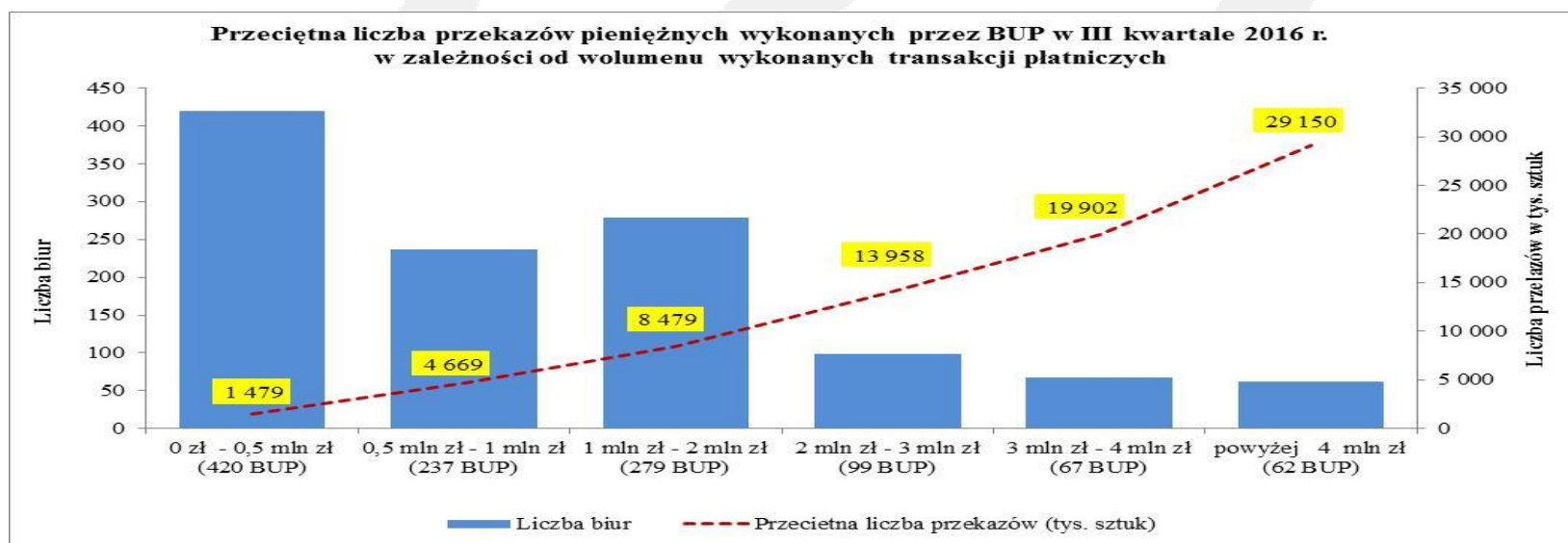

Liczba i wartość transakcji płatniczych BUP

- **Do dnia 22 listopada 2016 r. informację sprawozdawczą za III kwartał 2016 r. przestało do KNF 1 164 biura usług płatniczych (86,4%) spośród 1 348 podmiotów objętych tym obowiązkiem.** Dla porównania do 5 września 2016r. sprawozdania za II kwartał 2016 r. przestało do KNF 1 186 biur usług płatniczych (87,6%) spośród 1 354 podmiotów objętych tym obowiązkiem.
- **Ilość zrealizowanych przekazów pieniężnych w III kwartale 2016 r. (łącznie 8,6 mln przekazów) była niższa niż w II kwartale 2016 r. (8,8 mln przekazów), podobnie jak ich łączna wartość (1,46 mld zł wobec 1,49 mld zł w II kwartale 2016 r.).**
- W III kwartale 2016 r. cztery biura usług płatniczych przekroczyły dopuszczalny przez przepisy uup limit transakcji za okres ostatnich 3 miesięcy (w II kwartale 2016 r. dwa BUP przekroczyły dopuszczalny przez przepisy ustawy o usługach płatniczych limit transakcji za okres ostatnich 3 miesięcy 1,5 mln EUR).

Liczba i wartość transakcji płatniczych BUP

- Z danych sprawozdawczych biur usług płatniczych za II kwartał 2016 r. wynika, że 657 biur (56,4%) zrealizowały 1,7 mln przekazów pieniężnych w przedziale do 1 mln zł, w łącznej wysokości 266,3 mln zł (przeciętnie jedno biuro wykonało 2 630 przekazów, średnio 44 przekazy dziennie). Natomiast 62 biura zrealizowały 1,8 mln przekazów pieniężnych o wartości powyżej 4 mln zł, w łącznej wysokości 330,2 mln zł (przeciętnie jedno biuro wykonało 29 150 przekazów, średnio 486 przekazów dziennie).

- Biura usług płatniczych, które przekazały do KNF informacje o liczbie i wartości przekazów pieniężnych zrealizowanych w III kwartale 2016 r. wraz z polisami ubezpieczeniowymi albo gwarancjami (łącznie 1 088 biur) zrealizowały przekazy pieniężne na łączną kwotę 1 387,6 mln zł, natomiast wartość ich zabezpieczeń wyniosła 31,2 mln zł, co stanowi 2,24% wartości zrealizowanych w tym kwartale transakcji płatniczych. Miesięcznie wykonały one przekazy o wartości 462,5 mln zł, a średni miesięczny poziom ochrony wyniósł 6,72%.

Fundusze własne KIP

- Zgodnie z uregulowaniami ustawy o usługach płatniczych, wysokość funduszy własnych krajowej instytucji płatniczej nie może być niższa od minimalnej wartości kapitału założycielskiego, jaka wymagana jest do skutecznego wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP albo kwoty obliczonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie metody obliczania kwoty, o której mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych.
- Z analizy danych sprawozdawczych KIP za poszczególne kwartały 2015 r. oraz I, II i III kwartał 2016 r. wynika, że kapitały założycielskie krajowych instytucji płatniczych przewyższają ustawowe minimum. Wyraźnie widoczna jest w tym obszarze dominacja kilku KIP o ugruntowanej pozycji na rynku usług płatniczych, prowadzących działalność na szeroką skalę.
- Kredytów płatniczych w III kwartale 2016 r. udzieliły trzy krajowe instytucje płatnicze na łączną wartość 39,8 mln zł (wobec 42,8 mln zł w II kwartale 2016 r.). Były to kredyty w zdecydowanej większości wyrażone w PLN (99,7%) z pierwotnym terminem udzielenia do 1 miesiąca (96,0%).
- Fundusze własne krajowych instytucji płatniczych (po pomniejszeniach wynikających z przepisów uup) wyniosły łącznie na koniec III kwartału 2016 r. 398,5 mln zł (na koniec II kwartału 2016 r. 371,2 mln zł).

Nadzór nad BUP

- **Do dnia 22 listopada 2016 r. z obowiązków wobec KNF nie wywiązało się:**
  - 184 biura usług płatniczych (13,6% BUP wpisanych do rejestru KNF według stanu na dzień 30 września 2016 r.), które nie przesyłały do KNF informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych za III kwartał 2016 r.;
  - 145 biur usług płatniczych (10,8% BUP wpisanych do rejestru KNF na dzień 30 września 2016 r.), które nie przesyłały KNF pierwszej albo wznowionej umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej.
  - 89 BUP nie wywiązało się jednocześnie z obu ww. obowiązków wynikających z ustawy.
- Z powyższych danych wynika, że wydawane przez KNF decyzje o nałożeniu kary pieniężnej na biura usług płatniczych (w III kwartale 2016 r. wydano 62 decyzje, w II kwartale 2016 r. wydano 78 decyzji, w I kwartale 2016 r. wydano 124 decyzje, a w całym 2015 r. 272 decyzje), które nie dopełniają obowiązków określonych w ustawie o usługach płatniczych, wpływają na biura dyscyplinująco i przyczyniają się do wzrostu odsetka tych, które raportują do KNF w terminach, wynikających z obowiązujących przepisów uup i wydanych do niej rozporządzeń.

Działania nadzorcze KNF wobec KIP

W ramach działań nadzorczych wobec KIP, KNF:

- weryfikuje przekazywane okresowo dane sprawozdawcze (kwartalne i roczne);
- analizuje wyniki finansowe KIP w kontekście ich zgodności z przedstawianymi planami finansowymi;
- przeprowadza kontrole w nadzorowanych podmiotach w celu weryfikacji zgodności ze stanem faktycznym danych, zawartych w sprawozdaniach okresowych oraz kontroli zgodności prowadzonej działalności w zakresie usług płatniczych z obowiązującymi przepisami prawa i zaleceniami oraz wytycznymi KNF.

Działania nadzorcze KNF wobec BUP

W ramach działań nadzorczych wobec BUP, KNF:

- monitoruje terminowość przekazywania informacji sprawozdawczych,
- monitoruje przestrzeganie obowiązku ochrony środków klientów,
- informuje nadzorowane podmioty o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. EUR (w III kwartale 2016 r. cztery biura usług płatniczych przekroczyły dopuszczalny przez przepisy uup limitu transakcji za okres ostatnich 3 miesięcy),
- kontroluje terminowość realizacji przekazów pieniężnych,
- przeprowadza postępowania administracyjne w sprawie nałożenia kar pieniężnych w odniesieniu do podmiotów, które nie dopełniają obowiązków sprawozdawczych, wynikających z ustawy.

Na podstawie obowiązujących przepisów, regulujących funkcjonowanie krajowego rynku usług płatniczych, KNF nie posiada uprawnień, umożliwiających wykreślenie z rejestru dostawców usług płatniczych tych biur usług płatniczych, które nie wywiązują się z ciążących na nich obowiązków sprawozdawczych.

W związku z ograniczonymi możliwościami sprawowania przez KNF realnego nadzoru nad rynkiem usług płatniczych świadczonych przez biura usług płatniczych, a jednocześnie ograniczonym ryzykiem, jakie biura usług płatniczych generują dla sektora finansowego w Polsce, UKNF zamierza wystąpić do Ministra Finansów z propozycją wznowienia prac nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych w zakresie procedowanego w poprzedniej kadencji Parlamentu ograniczenia nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad biurami usług płatniczych, a także zwiększenia poziomu ochrony środków użytkowników biur usług płatniczych.

Opracowanie:

Departament Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych